

БОЖА ІСКРА

№ 12 (41) Грудень 2015 року

ВИДАЄТЬСЯ ЗА БЛАГОСЛОВЕННЯМ БЛАЖЕННІШОГО ОНУФРІЯ,
МИТРОПОЛИТА КИЇВСЬКОГО І ВСІЄЇ УКРАЇНИ

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ СВЯТИТЕЛЯ МИКОЛАЯ

Знову заповнюється наш храм урочистою святковою відправою. Свята Церква прославляє велике світило церковного неба винятково чудесного угодника Божого - святителя і чудотворця Миколая.

Хто не знає цього скорого помічника у бідах, всесвітнього заступника і хто не звертався по допомогу до нього, хто не молився до нього в подорожах, у важких життєвих обставинах шукав, благаючи невідкладної найближчої його участі, сприяння і допомоги?

Істинно те, що ніхто не відходив від нього, не одержавши благодатної допомоги. І де тільки не світить лампадка перед святим його образом, де завжди підноситься до нього молитва і благання про поміч, там він швидко з'являється з допомогою - приходить чудесно, таємничо, іноді навіть попереджаючи прохання. І все це тому, що йому дана від Бога, більш ніж іншим святым, благодать визволити від бід, відвести нещасний випадок, визволити від смертельної небезпеки, зупинити злочинну руку злодія... Де святитель Миколай - там чудеса Божої милості, де він - там і милість, там оздоровлення і охорона!

Це той святитель Миколай, якого ви всі знаєте, тому що він цілком наш, рідний - Великий Чудотворець, невичерпне чудес море!

Надзвичайно поширене в християнському світі шанування великого святителя Миколая, його світле життя являє собою цілковитий ланцюг добрих діл, подвигів на користь тих, у кого скорбота і страждання.

Незлічені випадки, як за життя, так і після блаженної кончини його, коли він з'являвся своїми рятував людей, приречених на загибель.

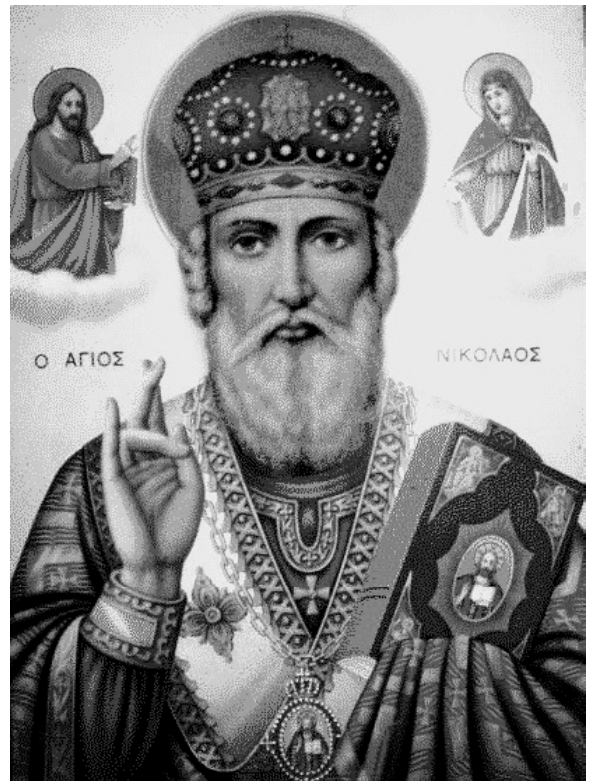
І ось осяяний лагідним теплим світлом, образ цього дивного

заступника людства незрівняними рисами врізався в пам'ять всього християнського світу.

І не тільки у нас, в Україні, але й скрізь, де тільки згадується ім'я Христове, день пам'яті святителя Миколая святкується з особливою урочистістю. У збережених звичаях можна бачити, яким щирим і палким віруванням народна відданість оточує святителя. Вірують у нього і не лише християни: знають його силу і магометани, і невірні шанують святителя Миколая. І їм являється він під час небезпек і за тяжких обставин. І ці люди пізнавали потім того свого рятівника і визволителя святителя Миколая, що їм являвся, у зображеннях на іконах в православних храмах.

Він зображується величним старцем зі смаглим обличчям, коротким волоссям на голові, з поглядом, що проймає душу, в пам'ять того, що за життя він весь горів вогнем правди і милосердя і був таким же лагідним заступником нещасних, як і грізним викривачем кривдників і всяких людських несправедливостей та беззаконня.

На більшості зображень він переважно лівою рукою тримає Євангеліє, а пальці правої руки складені для благословення. Зустрічаються також ікони, де в пам'ять про ревність його на першому вселенському соборі проти ересі Арія, над святителем у храмах зображені з одного боку Спаситель з Євангелієм,

а з другого - Богомати з омофором.

Ось і зараз, браття і сестри, ми стоїмо тут у нашому храмі на спільній молитві, і перед нами на аналої лежить його святий і дорогий нам образ. І ось саме тепер святитель Миколай через цей образ чудодіє, але особливо благодатно, духовно, подаючи то отецьку любов, то співчуття і підтримку, а то й суворість і викривання. Він немов оволодіває нашим розумом, полонить нашу волю і почуття, безмовно повчає нас своїм поглядом, і ми відчуваємо його живого серед нас, - чи це благодатне чудодіяння?

Закінчення
на 2-й сторінці.

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ СВЯТИТЕЛЯ МИКОЛАЯ

Закінчення. Початок на 1-й сторінці.

За земного життя спілкування з людьми великого чудотворця Миколая було як у чадолюбивого батька з дітьми, вигляд же у нього був як у Ангела Божого. Він сявав благодаттю і від лица його, як від лица пророка Божого Мойсея, сходили світлі промені. І кого, бувало, обтяжувала якась пристрасть чи душевний смуток, то лише глянувши на святого, всі знаходили втіху своїй скорботі. І хто розмовляв з ним, той набагато мінявся на краще.

Так сяючи чеснотами, світив своїй пастві угодник Божий.

І в глибокій старості він склав загальний борг людській природі. Недовго похворівши, він з радістю перейшов у нестаріюче блаженне життя. Його проводжали святі ангели, і зустріли блаженні хори святих Божих.

З усієї Лікійської країни зібрались єпископи з кліриками, ченці і безліч народу з усіх міст і поклали чесне тіло його в соборній церкві Мірської митрополії на шостий день грудня місяця.

На землі і на морі дуже багато чудес

творив святий Миколай, помагаючи в бідах людям, рятуючи від потоплення й виносячи з глибин морських на сушу, визволяючи від полону та переносючи полонених в дім його, звільняючи від кайданів, ховаючи від смерті. Багатьом хворим подав він оздоровлення: сліпим - вернув зір, кульгавим - ходу, глухим - слух, німим - слово.

Багатьом в убогості і крайній біді поміг і являвся кожному в усякій потребі готовим помічником, щирим заступником, вірним охоронцем і рятівником. І тепер також допомагає тим, хто звертається до нього, та визволяє від бід. Неможливо перелічити чудес святих, не можна описати їх словами; і знають всі кінці землі милості його, славиться в ньому Бог у Тройці славлений! Святий Миколай жив давно, у четвертому столітті, а нині кінець двадцятого. Він жив у тих же земних умовах, як і ми, вірував і молився так само, як і ми зараз віримо і молимося - все було таким же. Але якщо кожен з нас за цих же земних умов, з такою вірою і старанням буде виконувати свої земні обов'язки, то, безперечно, буде правдивим наслідником святих Миколая в його чеснотах, вірі, лагідності, стриманості, смиренні.

Існує, браття і сестри, давній український звичай: у Великий Четвер на Страсному тижні богомольці беруть вогонь від лампади або свічки, яка горить у храмі при читанні Євангелії святих Страстей Христових, і цей вогонь несуть додому і зберігають протягом усього року, щоб поновити його в наступний Страсний Четвер, у переддень празника Святої Пасхи.

Так і ми приходимо сюди на празник Святителя Миколая, щоб знову вогонь віри і благочестя в нашому серці. То нехай цей празник наповнить наші душі благодатним елеєм, щоб непорожніми піти нам з нашого святого храму. В щирій молитві, в любові до святих Миколая поновимо священний вогонь віри нашої, любові, полум'я добрих діл!

Нехай просвітяться тут усі тісні куточки нашої душі! Любов святих і чудотворця нехай зігріває наші холодні серця, щоб нам було тепло і радісно приносити нашим близьким людям мир і спокій.

Сьогодні, у празник Святителя Миколая, ще раз прослаavimo його, звернувшись словами акафіста:

-Радуйся, Миколаю, великий Чудотворче! Амінь.

СВЯТЕ ПИСЬМО І ОТЦІ ЦЕРКВИ ПРО ПИЯЦТВО ТА ЙОГО НАСЛІДКИ

Браття! "Не будьте нерозумні, але розумійте, що є воля Господня. І не впивайтесь вином, в якому розпуста, але краще наповняйтесь Духом, розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа; дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в ім'я Господа нашого Ісуса Христа". Це - настанова святого апостола Павла сучасним йому християнам, жителям великого міста в Малій Азії - ефесянам. Мешканці Ефесу, як і інших язических міст того часу, вели розгульне життя. Хоч тоді пили лише виноградне вино, однак напивалися до неподобства. Апостол тому і повчає християн, щоб вони, охрестившись, не були вже нерозважними, як язичники, а старалися розуміти волю Божу і жити по-християнськи. Християн, учить він, повинні тішити не тітесні забави й захоплення, а духовні вправи - влаштування життя в дусі Христовому. Це умовляння апостола, як відомо, не було даремним. Не лише ефесяни, а й жителі інших міст, куди доходили послання апостольські, старалися вести життя тверезе, цнотливе і святе.

На жаль, з часом, коли в християн почало слабнути благочестя, в їхнє життя стали поступово входити старі язичницькі

звичаї, особливо пияцтво й розпуста. Вони намагались доказувати, що в цьому немає нічого гріховного, а є лише щось життєрадісне. В деякого пияцтво було, як і тепер трапляється, свого роду хворобою, тому і в наш час, як і єфеським християнам, слід нагадувати слова апостола і закликати до розсудливості. В посланні до коринфян апостол Павло пише: "Не обманюйте себе: ні розпусники, ні язичники, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужоложники, ні злодії, ні користолобці, ні п'яниці, ні лихословники, ні хижакі - Царства Божого не впадують! І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога", "їжа для черева, і черево для їжі, але Бог одне й друге понищить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла". Пияцтво - це тяжкий гріх і важко зо знайти слово, яким можна було б точно сказати про цей гріх. Хто має якусь гріховну ваду, той переступає одну заповідь Божу, а п'яниця порушує весь закон Божий, бо немає нічого злого на світі, до чого п'яна людина не була б схильна. Хто відданий пияцтву не лише грішить, а й сам є живим гріхом. Душа такої людини перебуває в жахливому стані і вже тут, на землі, тяжить на ній прокляття. Не

знайдеться в світі людини, яка б радісно сприймала п'яницю, навпаки, всі на нього дивляться, як на недолюдка. Схильність до пияцтва така огидна, що в усі часи вважалася за найбільше приниження людської гідності.

Про шкоду, якої завдає людині пияцтво, говориться в багатьох біблійних описах. П'яна людина стає жертвою власних пристрастей або своїх прогорів. У пророків пияцтво часто йде в парі з недозволеними культовими практиками. Воно виставляє людину на посміховисько і п'яна людина втрачає впевненість у собі і все те, що оберігає її від людського осуду.

Відомо, що п'яна людина забуває про все. Так, пророк Ісайя говорить, що п'яний забуває навіть про плани Божі: "Горе тим, що встають вранці і женуть за напоєм п'яним, і тривають при нім аж до вечора, щоб вином розпалитись! І сталося вино - за їхню гулянку, а на діло Господнє не дивляться, не вбачають Його чину рук". Пияцтво є, таким чином, симптомом духовного отупіння і нездатності до мислення.

Закінчення на 4-й сторінці.

СТАРИЙ ОПИС БІРКІВСЬКОЇ ЦЕРКВИ ВІДКРИВАЄ ЗАВІСУ СТОЛІТЬ

Дата виникнення Свято-Миколаївського храму губиться у темряві віків. Не виключено, що він вперше виник у Бірках ще в козацькі часи. Тож всі давні документи, що пов'язані з історією церкви, викликають інтерес дослідників. Тим паче, що найдавніші метричні книги храму, що збереглися до нашого часу, датовані 1785 роком.

Не так давно знайдено новий документ, що проливає світло на історію Свято-Миколаївської церкви у XVIII столітті. Він був опублікований у часописі "Киевские епархиальные ведомости" за 1861 рік. Це "Описание благочестивых, заграничных в короне Польской в добрах сиятельного князя Станислава Любомирского, ключа Жаботинского, протопопии Чигринской состоящих, издревле до епархии Переяславской принадлежащих церквей, которая до 1763 года в старостве Чигринском были". Тут, в числі інших чотирнадцяти церков, міститься інформація про храми у Бірках, Осоті та Янівці. Опис цей складений в 1767 році ігуменом Мотронинського монастиря Мелхіседеком Значко-Яворським, який у той час керував к нашому краї українськими православними церквами. Документ направлений преосвященному Георгію Кониському для представлення на Варшавський сейм, що мав відкритись 24 вересня 1767 року. Надати відомості Мелхіседека Значко-Яворського просив сам Григорій Кониський у листі до митрополита Київського Арсенія.

На жаль, через невеликий термін для роботи, Мелхіседек Значко-Яворський встиг скласти опис церков тільки в трьох протопопіях (протопопіями у той час називали благочиння): Чигиринській, Мошенській і Смілянській.

Ось текст опису церкви у Бірках 1767 року:

"Ключа жаботинского, протопопии чигринской, в селе Бирках церковь свяителя Христова Николая благочестивыми архиереями всегда управляема была, а не униатскими, которая 1737 года, по благословению преосвященного Арсения, епископа переяславского, построена и освящена и святыи антиминс выдан, при которой был священник Антоний Сеперович посвящен 1736 года преосвященным Антонием молдавским, который у Камянку переведен, а ныне в Новосербии. А по нем был православный священник Максим; потом к той церкви усыновлен 1761 г. благословением преосвященного, епископа переяславского, Гервасия священник Иоанн Остапович, рукоположенный православным архиереем молдавским - 1757 года, и святыи антиминс ветхий новым переименен, который и ныне при оной церкви состоит."

Отже, село Бірки в той час належало до Жаботинського ключа, яким володів польський князь Станіслав Любомирський.

Станіслав Любомирський (1704-1793 рр.) - син воеводи сандомирського Єжи Александра Любомирського та його дружини Анни

Святитель Григорій Кониський.

Ігумен Мотронинського монастиря Мелхіседек Значко-Яворський.

Кароліні Сангушко. 1738 року провів поділ спадку з братом Юзефом. В 1744 році став кавалером Ордена Білого Орла. 15 грудня 1764 року став брацлавським воеводою через лояльність до короля Станіслава Августа. В 1785 році відмовився від посади київського воеводи і почав жити у Варшаві.

В 1740 році Станіслав Любомирський одружився з донькою великого литовського стражника Антона Потія Людвікою з Потіїв, яка народила йому Ксаверія, Юзефа, Александра та Міхала. Дружина привнесла у власність Станіслава віно - Іванків над Тетеревом, в 1781 році купила Гряду з околицями в австрійського уряду (в руках родини Гряда була недовго: на початку XIX ст. Любомирські продали маєток).

Станіслав Любомирський одідижив "Домбровський ключ" з Болеславом, Отфіновом (Сандомирське воеводство), маєтки "Смілянщина" (маєтки Млієва,

Радивонова, Городиські, Вільшанські; отримані від батька в спадщину 1735 року), "ключі" Павлоцький, Котельницький (Житомирський повіт), Туріанський, Гуляйпіль, Язловець. Після смерті бездітного брата Юзефа (1755 року) - литовського підстоля - отримав Лабунь (Волинь), Шаргород, простір між Дністром та Південним Бугом (близько 200 км від Вінниці до кордонів, тобто волості: Краснянська, Рашківська, "ключі" Савранський, Ягорлицький, Юзефгородський, Конєцпольський, містечка на тракті дністровському, бузькому). На підставі "Кольбушовської трансакції" отримав 1753-го: Дубне, Птича та 70 сіл, після брата в цій ординації - Степань, Деражне, 88 сіл. Його маєток ("фортунa") - найбільший за всі часи існування Польщі. На момент поділу, після значного зменшення, в 1770-му складала 31 місто, 738 сіл, приносила 2919641 злотих польських річного доходу.

Син Юзефа Юзефа Потоцького (белзький староста) Франциск Салезій 1744 року продав тучинський та губківський "ключі" Станіславу Любомирському. В 1760 році він став власником кам'яниці у Львові на площі Ринок, 10 (тепер Палац Любомирських), сприяв її перебудові на палац для власного житла. Отримав у 1765 році від попередника - Августа Фридерика Мошинського - Ситихівське староство. Мав маєтки в Рівному, Городищі, Гуляйполі, Шаргороді.

Автор опису архимандрит Мелхіседек Значко-Яворський (бл. 1716 - 1809 рр.) - відомий православний церковний діяч. Він народився в Лубнах і походив з козацької родини осавула Лубенського полку Карпа Ілліча Костиша-Яворського на прізвисько Значко. Виховувався у Київській Академії. В 1745 році пострижений в монахи у Мотронинському монастирі неподалік від Чигирини (Холодний Яр), а з 1753 року став ігуменом цього монастиря. В 1761 році Мелхіседек Значко-Яворський призначений Переяславським єпископом Гервасієм управителем православних монастирів церков Правобережжя. Розгорнув активну антиуніатську діяльність. Саме при ньому Мотронинський монастир став осередком повстання "Коліївщина". Після придушення Коліївщини усунений російським урядом від церковних справ. Дев'яностотрилітній Мелхіседек помер у Глухівському Петропавлівському монастирі.

Григорій (Георгій, Юрій) Кониський (1717-1795 рр.) - український філософ, письменник, проповідник, церковний і культурний діяч України і Білорусі. 26 серпня 1993 рішенням Синоду Білоруської Православної Церкви Георгія Кониського було причислено до лику місцево шанованих святих.

Цю інформацію про дійових осіб, які пов'язані з описом Свято-Миколаївського храму у Бірках 1767 року, вдалось знайти у Вікіпедії.

Василь БІЛОШАПКА,
краснавець,
директор Олександрівського
районного краєзнавчого музею.

СВЯТЕ ПИСЬМО І ОТЦІ ЦЕРКВИ ПРО ПИЯЦТВО ТА ЙОГО НАСЛІДКИ

Закінчення. Початок на 2-й сторінці.

"Вони повпивалися, та не вином, захитались, та не від п'яного напою, бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та закрити ваші очі, затьмарив пророків і ваших голів та провидців", - говорить пророк Ісайя.

"І скажеш до них: Так говорить Господь: Ось наповню Я п'янством усіх мешканців краю цього... і розіб'ю їх одного об одного".

Подібне і Новий Завіт бачить у пияцтві - цілковите занедбання чуйності, необхідної християнинові для спасення. Впивається той, кому надокучило ждати приходу Христа. Щоб не втратити надії на прихід Господа, треба бути тверезим і пильнувати. "Будьте тверезі, пильуйте!" - говорить апостол Петро. Пияцтво замикає доступ до Царства Небесного. Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуста, ідолослужіння, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ереси, зазидки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впадує в Царство Божого!" - пише апостол Павло.

Пророки в свій час підкреслювали, що п'яниця забуває про Бога і відповідальність за свої автори ж повчальних книг особливо увагу звертають на наслідки непомірного пиття. Це насамперед бідність. "Хто любить веселощі, той збідніє, а хто любить вино та оливу, той не збагатіє", - сказано в Книзі Приповістей. Така людина нестримана в словах: "Не дивись на вино, як воно рум'яніє, як виблискує в келиху й рівненько ллється, - кінець його буде кусати, як гад і вжалить, немов та гадюка, - пантруватимуть очі твої на чужі жінки, і серце твоє говоритиме дурощі". Страшні також наслідки цього гріха. "Багатьох погубило вино", - говорить давній мудрець. "Піч випробовує міцність леза гартуванням; так вино випробовує серця гордих - пияцтвом", - читаємо у того ж автора.

Учителі і отці Церкви виступали також проти алкоголізму. Пияцтво затьмарює розум так само, як мряка сонце (преп. Ніл

Сінайський). Нестриманий не в силі піднести духа до Бога як найжджений птах не в силі піднятися в повітря (преп. Іоанн Ліствичник). В душу, опоганену пияцтвом, не ввійдуть піст і молитва. Пияцтво - всенародна блудниця, мати безсоромності, сміхолобива, несамолюбна, схильна до будь-якого безпорядку... П'яний не володіє розумом, і той, хто робить йому догану даремно витрачає слова для неслухняного.

Пияцтво - це добровільно накликаючи біс, який через сластолюбство вторгнеться в душу і робить мужнього боязливым, цнотливого хтивим, не знає правди, відбирає розсуд, - так говорить про пияцтво св. Василій Великий (IV ст.).

За словами блаженного Августина, п'яний не раз валяється в болоті як безрога тварина, говорить як божевільний і стає посміховиськом для всіх. На занадто мокрій землі збирається погань. Нестриманий в пияцтві подібний до багна, в якому виводиться вузь, п'явки, кроїти і хробаки. "Пияк марнує гроші: за один день він тратить заробіток баянів" (св. Амвросій Медіоланський). "Особливо звертаюсь до вас, що знаходяться в здоровому стані. Так і лікар, залишаючи хворих, розмовляє з тими, хто сидить біля них. Отже, до вас звертаюсь і прохаю вас, не заражайтесь цією хворобою; а тих, котрі вже заразились, вихоплюйте з біди, щоб вони не виявились гіршими за тварин. І дійсно, худоба не вимагає нічого більше того, що їй потрібно, а віддані пияцтву стають нерозумнішими від неї, переступаючи межі дозволеного... Взагалі, тварини, чи їдять, чи п'ють, знають потрібну міру і не споживають більше потрібного", - говорить святий Іоанн Златоустий.

Характерно, що ці слова сказані півтори тисячі років тому, але вони не втратили своєї актуальності і в наш час. Як бачимо з вищенаведених слів Святого Письма і з творів святих отців, пияцтво є причиною страшних наслідків, воно вбиває людину. Багатьох воно вже спровадило до гробу, бо ослаблює сили тілесні і робить молодих людей старими і стає причиною їх передчасної смерті (св. Василій про пияцтво). І не може інакше бути, бо міцні напої ослаблюють людину, і зрештою,

вбивають. Відомо, як часто п'яниці нагло вмирають або гинуть. Це кожний з нас знає з сумного життєвого досвіду.

Алкоголь завдає шкоди душі людини, бо спонукає її до тяжких гріхів і позбавляє ласки Божої. Вже Сенека (I ст.) казав, що пияцтво усуває від людини моральність і родить у ній беззаконня. Хто має задоволення в пияцтві, той схильний до всіх беззаконь. Усі заповіді Божі й церковні найбільше були порушені пияками. Тому-то п'яниця Святе Письмо виключає з Царства Небесного, коли каже, що п'яниці Царства Божого не досягнуть.

Алкоголь впливає шкідливо на майно і добробут окремих людей, громад і народів. Коли подумасмо, як багато коштів іде на алкогольні напої, це число досягає величезних розмірів. Скільки нещастя і біди впало на родини і на окремих людей саме через пияцтво. Те саме, що ми бачимо в окремих родинах, справджується і на цілих народах, бо і добро, і зло починається в серці кожної людини і випромінює чи тепло, чи холод на родину і всіх, хто оточує її. Тут, на землі, починається і рай, і пекло, а продовжується - у вічності.

Господь Ісус Христос чекає від нас, християн, самовідречення, кажучи: "Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеється самого себе". Людина повинна панувати над собою і завжди бути насторожі. "Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися ненажерством та п'янством, і життєвими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано", - говорить Господь.

"Дійсно щасливий і тричі щасливий, хто додержується стриманості: тому, що стриманість справді велика чеснота".

Просимо читачів газети помоли-
тись про здоров'я рабів Божих Ксенії,
Анатолія, Віктора, Людмила,
Вікторії, Ольги, Миколая,
благодійників Едуарда і Тетяни.